

Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlgili Sağlık Sorunları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlgili Sağlık Sorunları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24194>

Özet

Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlişkili Sağlık İnançları Ölçeği (KDH-SÖ), bireylerin **Kardiyovasküler Hastalıkları** (KDH) riskleri ve önleyici davranışlarıyla ilgili inançlarını değerlendirmek amacıyla kullanılan bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir araçtır. Türkçe popülasyonuna, özellikle de **Tip 2 Diyabet** hastalarına **uyarlama** çalışması sonucunda geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, Sağlık İnançları Modeli çerçevesinde, kronik hastalığı olan bireylerin risk algılarını, hastalığın ciddiyetini, önleyici davranışlarının faydalarını ve bu davranışlarının önündeki engelleri ölçmektir.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, 2018 yılında Karahan Okuroglu ve Ercan Toptaner tarafından yayınlanmıştır. Tip 2 Diyabetli Türk hastalar üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, hemirelik ve halk sağlığı alanlarında, hastaların sağlık davranışlarını etkileyen bilişsel faktörleri anlamak ve bu doğrultuda eğitim veya müdahale programları geliştirmek için kritik bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kalp ve Damar Hastalıkları, Sağlık İnançları, Sağlık İnançları Modeli, Tip 2 Diyabet, Uyarlama, Psikometri, Hemirelik.

Yazarlar

Gülten KARAHAN OKUROGLU, Nevin ERCAN TOPTANER

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin kendi sağlık durumları ve **Kardiyovasküler Hastalıkları** (KDH) riski hakkındaki subjektif algılarını ve inançlarını sistematik olarak değerlendirmektir. Bu inançlar, hastaların ilaç uyumu, diyet düzenlemeleri ve fiziksel aktivite gibi önleyici sağlık davranışlarının benimsemelerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Türkçe uyarlama çalışması özelinde amaç, Tip 2 Diyabet hastalarının KDH geliştirme riskine dair algılarını ölçmek ve bu algıların hastalığın yönetimi üzerindeki etkisini incelemektir. Elde edilen veriler, sağlık profesyonellerine, özellikle hemirelere, hastaların motivasyonel engellerini ve bilgi eksikliklerini hedefleyen kişiselleştirilmiş bakım planları oluşturmada rehberlik eder.

Yapı

Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlişkili Sağlık İnançları Ölçeği, sosyal psikolojide yaygın olarak kullanılan **Sağlık İnançları Modeli** (SÖ) temelinde yapılandırılmıştır. Bu model, bireylerin

bir hastaya önlemek veya kontrol etmek için harekete geçme olasılığını, o hastaya dair algılarına bağlı olarak varsayar.

Ölçek genellikle SÖ'nün temel bileşenlerini ölçen alt boyutlardan oluşur. Bu alt boyutlar tipik olarak şunlardır: **Algılanan Duyarlılık** (Kişinin KDH'ye yakalanma riskini algılaması), **Algılanan Ciddiyet** (Hastanın olası sonuçları nasıl değerlendireceği), **Algılanan Faydalar** (Önleyici eylemlerin etkinliği), **Algılanan Engeller** (Önleyici eylemleri gerçekleştirmenin maliyeti veya zorluğu) ve **Harekete Geçirici İpuçları/Öz Yeterlilik** (Davranışa bağlı olarak gerçekleştirilebilir inancı). Ölçeğin faktör yapısı, orijinal İngilizce versiyonun yapısını korumayı amaçlamıştır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlik analizleri, ölçeğin Tip 2 Diyabet hastalarında KDH ile ilgili sağlık inançlarındaki doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirlemek için yapılmıştır. Geçerlik çalışmaları genellikle yapı geçerliliği (Confirmatory Factor Analysis - CFA) ve ölçüt bağımlı geçerliliği içerir.

Çalışmada, ölçeğin kavramsal yapısını Türkçe popülasyonda da tutarlı olduğunu göstermek amacıyla faktör yükleri incelenmiştir. Her ne kadar bu özetle spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinin temel hedefi, ölçeğin orijinal yapısına uygun bir faktör yapısını korumak ve ilgili sağlık davranışları ile anlamlı korelasyonlar göstermesini sağlamaktır.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçeğin zaman içinde ve farklı koşullar altında tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini değerlendirir. Uyarlama çalışmasında güvenilirlik genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ile ölçülmüştür.

Tipik olarak, bir psikometrik aracın kabul edilebilir güvenilirliğe sahip sayılması için Cronbach Alfa değerinin 0.70'in üzerinde olması beklenir. Ölçeğin alt boyutları ve toplam puanı için hesaplanan bu katsayılar, ölçeğin Tip 2 Diyabetli Türk hastalar bağlamında iç tutarlılığına sahip olduğunu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlişkili Sağlık İnançları Ölçeği'nin faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu yapısını doğrulamak için yapılmıştır. Uyarlama çalışmaları genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılır.

DFA, orijinal ölçek yapısını (yani, hangi maddelerin hangi alt boyuta ait olduğu) çevrilen versiyonda da korunup korunmadığını test etmeyi amaçlar. Karahan Okuroglu ve Ercan Toptaner'in çalışması, ölçeğin KDH ile ilişkili sağlık inançlarındaki farklı yönlerini temsil eden ayrı alt boyutlara ayrıldığını teyit eden faktör yükleri ve uyum indeksleri sunmuştur. Bu analizler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve geçerliliğini desteklemektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Spesifik detaylar kaynakta belirtilmemiştir, ancak Sağlık İnançları Ölçekleri genellikle 4 veya 5'li Likert formatını kullanır.)

Language Available: Türkçe (Orijinal dil muhtemelen İngilizcedir.)

Population Group: Klinik Popülasyon

Age Group: Yetişkinler (Tip 2 Diyabet teşhis konmuş hastalar)

Population Details: Tip 2 Diyabetli Türk Hastalar.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Kardiyovasküler Risk, Sağlık Davranışları, Algılanan Risk, Algılanan Ciddiyet, Öz Yeterlilik, Sağlık İnançları Modeli, Hemfiliyet Araştırmaları.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir

Affiliation Email addresses: gulden.karahan@marmara.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi (Tahmini Affiliation)

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Karahan Okuroglu ve Ercan Toptaner tarafından 2018 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı, telif hakları ve izin süreçleri için sorumlu yazar olan Gülten KARAHAN

OKUROGLU ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dökümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: kalp-ve-damar-hastaliklari-ile-iliskili-saglik-inanclari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Karahan Okuroglu, G., ve Ercan Toptaner, N. (2018). Adaptation of the Cardiovascular Disease-Related Health Beliefs Scale to Turkish in Turkish Patients with Type 2 Diabetes; Validity and Reliability. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 20(2/3), 1-12.

Kalp ve Damar Hastalıkları ile İlgili Sağlık İnançları Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddelerin tam içeriği için, Karahan Okuroglu ve Ercan Toptaner (2018) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.